

WERKEN VOOR HEERENVEEN

**Economisch beleid 2020-2030
gemeente Heerenveen**





STRATEGIE EN RESULTAAT 2025

INSPANNINGEN 2020-2021

HEERENVEEN IN 2030

In 2030 leven we in een economie die duurzaam en vitaal is.

Ondernemers zijn in staat zich aan te passen aan de eisen van de tijd en in te spelen op kansen die zich voordoen.

Onderwijs, ondernemers en overheden werken samen aan maatschappelijke opgaven, en voegen waarde toe aan de samenleving.

De werkgelegenheid sluit aan bij onze kracht en de behoefte van de samenleving.

De Heerenveense economie is klaar voor de toekomst.

HEERENVEEN ONTWIKKELT EN PROFILEERT ZICH MET KRACHTIGE STUWENDE SECTOREN:

- **Duurzame logistiek**
 - **Circulaire economie**
 - **Sport, vitaliteit en voeding**
1. Circular valley krijgt vorm, de eerste kansrijke projecten worden gerealiseerd;
 2. MKB bedrijven passen circulaire producten en materialen toe in de bedrijfsvoering en zien vergroenen en verduurzamen als kans;
 3. Logistieke bedrijven werken samen aan verduurzaming van de mobiliteit;
 4. Logistieke bedrijven werken samen op het gebied van arbeidsmarkt, opleiding en kennisontwikkeling;
 5. We hebben in beeld welke economische kansen er liggen voor (de ontwikkeling van een cluster rondom) sport, gezondheid/vitaliteit, voeding en blue zone;
 6. We hebben financiële instrumenten om gewenste ontwikkelingen te stimuleren;
 7. Ons strategisch accountmanagement verbindt, faciliteert en innoveert.

HEERENVEEN HEEFT EEN STERK EN GOED DRAAIEND MKB, WAAR KANSSEN ONTSTAAN DOOR INNOVATIE, KENNISUITWIJSELING EN CROSS-SECTORALE SAMENWERKING

1. De werkgelegenheid blijft zich positief ontwikkelen;
2. Het aantal innoverende en exporterende bedrijven is toegenomen;
3. We kennen de behoeftes en vragen van een groot deel van ons MKB en kunnen hier op inspelen;
4. Ons MKB kent de ondersteuningsmogelijkheden en faciliteiten die in Fryslân beschikbaar zijn. Dit netwerk en deze kennis is voor hen toegankelijk en bereikbaar;
5. Onze dienstverlening en accountmanagement is verder geprofessionaliseerd;
6. We hebben een aanpak om impact-ondernemen en ondernemen vanuit de global goals te stimuleren.

HEERENVEEN IS AANTREKKELIJK OM TE WERKEN, TE RECREËREN EN TE WONEN. WE WERKEN SAMEN MET ONDERWIJS EN ONDERNEMERS. ONZE TROTS DRAGEN WE SAMEN UIT.

1. Bedrijventerreinen worden duurzamer en kennen minder leegstand;
2. KNO is (bijna) uitteefbaar;
3. Onze economische samenwerking met de F4 gemeenten is slagvaardig en effectief;
4. Ondernemers in Heerenveen en de regio profiteren van de algemene groei in toerisme;
5. We vermarkten Heerenveen samen met ondernemers en onze partners en doen dat professioneel;
6. Ondernemers zijn actief betrokken bij de plannen om de kernen Heerenveen, Akkrum en Jubbega te versterken;
7. Ons accountmanagement voor toeristische en centrumondernemers is versterkt;
8. We hebben samen met ondernemers en onderwijs een aantal projecten gerealiseerd.

VISIE, STRATEGIE EN BELEID

- Top Dutch Logistics onderzoeken;
- Dairy Valley evalueren;
- Blue zone kansen in beeld brengen;
- Onderzoek naar aansluiten bij Foodcircle;
- Acquisitie strategie in samenwerking met de F4;
- Visie en marketing Circular valley ontwikkelen.

ACCOUNTMANAGEMENT EN DIENSTVERLENING

- Strategisch accountmanagement om kansen te onderzoeken, innovatie te stimuleren en partijen te koppelen;
- Gericht op ontwikkeling.

PROJECTEN

- Innovatiefonds ontwikkelen om initiatieven te kunnen ondersteunen;
- Onderzoek gezamenlijke faciliteit vrachtwagens (F4);
- Deelname verladersplatform (F4);

VISIE, STRATEGIE EN BELEID

- Aanpak potentieel MKB, ZZP, starters;
- Evalueren Sterk Fries Ondernemerschap;
- FairTrade gemeente verder ontwikkelen;
- Netwerk betekeniseconomie Friesland verkennen;
- Communicatie plan EZ.

ACCOUNTMANAGEMENT EN DIENSTVERLENING

- Optimaliseren dienstverlening;
- Accountplan: relatiebeheer, weten wat er speelt en behoeftes kennen, verbindingen leggen;
- Investeren in relatie met ondernemersverenigingen en "ondersteunend ecosysteem".

PROJECTEN

- Onderzoeken mogelijkheden relatiebeheersysteem;
- Actieprogramma impact-ondernemen.

VISIE, STRATEGIE EN BELEID

- Regionaal bedrijventerreinplan monitoren;
- F4 strategische bedrijventerreinen;
- Beleid vrijetijdseconomie en visie Waterrecreatie;
- Visie retail en horeca;
- Professionaliseren CPH;
- Regionale aanpak EZ en werkgelegenheid;
- Evalueren Heerenveen n Gouden Plak en de toeristisch netwerk regio Zuidoost Friesland.

ACCOUNTMANAGEMENT EN DIENSTVERLENING

- Optimaliseren dienstverlening en integrale samenwerking;
- Relatiebeheer toerisme en centrumondernemers intensiveren.

PROJECTEN

- | | |
|--|------------------------|
| • Ontwikkelen KNO; | • KnOOppunt, On Stage, |
| • Plan kwaliteit en duurzaamheid bedrijventerreinen; | • WolkomThus; |
| • Regionaal plan Ervaren en turf; | • Meten is weten; |
| • Ontwikkelen recreatieve routestructuren; | • IWCN. |

ONS STERK MAKEN VOOR ECONOMISCHE ONTWIKKELING



Onze economie, het ondernemerschap en de arbeidsmarkt veranderen. Groeien om te groeien is niet meer van deze tijd. Duurzaamheid, kwaliteit van de leefomgeving en zorgvuldig gebruik van onze ruimte worden steeds belangrijker.

Met ons nieuwe economische beleid “Werken voor Heerenveen” willen we aan de slag met de maatschappelijke opgaven en een bijdrage leveren aan de ‘global goals’ van de Verenigde naties.

Onze aanpak richt zich op het welzijn van onze regio en de welvaart van onze inwoners. En minder op de verkoop van grond of het creëren van meer banen. We willen een sterke regionale economie, met vitale ondernemers en iedereen mee laten doen in passende banen. Als overheid blijven we actief de samenwerking opzoeken met andere overheden. We gaan onderzoeken hoe we met de F4 gemeenten (Leeuwarden, Smallingerland, Súdwest-Fryslân en Heerenveen) gezamenlijk economisch beleid kunnen voeren. Samen kansen verzilveren.

En natuurlijk onze ondernemers. Zij maken onze economie en bieden werk voor onze inwoners. Onze samenwerking met hen koesteren we en willen we verder versterken. Vanuit ieders verantwoordelijkheid blijven we waar mogelijk samen optrekken om onze ambitie vorm te geven.

We willen een actieve overheid zijn. Die faciliteert, stimuleert en zo nodig initieert. In deze aanpak werken we vanuit een visie op de economische ontwikkeling van de gemeente Heerenveen voor de komende 10 jaar. Vanuit deze visie en ambities hebben we een strategie en doelstellingen geformuleerd. Deze gaan we per 2025 opnieuw bekijken. Tot slot hebben we een uitvoeringsprogramma opgesteld dat we iedere 2 jaar actualiseren.

Alle ondernemers en samenwerkingspartners die hebben bijgedragen aan dit plan wil ik hartelijk danken. Samen maken we ons sterk voor economische ontwikkeling.

Hans Broekhuizen,

Wethouder Economie en toerisme

INHOUDSOPGAVE

[Het economisch beleid in één oogopslag](#)

[Voorwoord van Hans Broekhuizen](#)

[Ons beeld van Heerenveen in 2030](#)

[Onze pijlers](#)

[Onze aanpak](#)

Inspelen op de kracht van Heerenveen

- [Een toekomstbestendig duurzaam logistiek knooppunt](#)
- [Inspelen op de economische kansen voor sport, vitaliteit en voeding](#)
- [Versterken van de circulaire economie](#)

Faciliteren en stimuleren van ons MKB

- [Vergroten van de concurrentiekracht van het MKB](#)
- [Het stimuleren van impact gedreven ondernemerschap](#)

Versterken van het vestigingsklimaat

- [Toekomstbestendige werklocaties](#)
- [Vrijtijdseconomie die werkt voor de regio](#)
- [Bruisende, vitale kernen, ondernemend buitengebied](#)
- [Onderwijs en arbeidsmarkt klaar voor de toekomst](#)
- [Profilering en marketing](#)

[Aan het werk](#)

[Onze monitoring](#)

[De financiën](#)

[De bijlagen](#)

- [Trends en ontwikkelingen](#)
- [Waar houden we rekening mee](#)
- [Global Goals](#)
- [De economische situatie](#)
- [Onze gesprekspartners](#)

Een woord vooraf

In dit document verwoorden we onze ambitie op het gebied van economische ontwikkeling. Hiermee gaan we aan de slag!

Maar naast deze ambitie is een groot deel van ons werk minder zichtbaar. We luisteren naar onze ondernemers, beantwoorden hun vragen en leveren maatwerk. Als kansen zich voordoen, pakken we deze met beide handen aan. Dit leidt niet altijd tot zichtbare resultaten, en niet alles wordt een succes.

De gemeentelijke organisatie werkt vanuit de bedoeling, wat betekent dat we de wereld om ons heen als uitgangspunt nemen. Daarnaast werken we samen met onze collega's door de hele organisatie heen, om zo de maatschappelijke opgaven op het gebied van ruimte, duurzaamheid en arbeidsmarkt integraal aan te pakken.

Hyperlinks in het document

Alle tekst met blauwe lijn is een hyperlink naar een andere pagina in dit document of andere informatiebron. U kunt op iedere pagina terug naar deze inhoudsopgave door op het paginanummer te klikken.

ONS BEELD VAN HEERENVEEN

In 2030 leven we in een economie die duurzaam en vitaal is. Ondernemers zijn in staat zich aan te passen aan de eisen van de tijd en in te spelen op kansen die zich voordoen. Onderwijs, ondernemers en overheden werken samen aan maatschappelijke opgaven, en voegen waarde toe aan de samenleving. De werkgelegenheid sluit aan bij onze kracht en de behoefte van de samenleving. De Heerenveense economie is klaar voor de toekomst.

Welzijn en welvaart

We zijn een gemeente waarin economische ontwikkeling ten goede komt aan het welzijn van de regio en de welvaart van onze inwoners. We zijn de banenmotor van Fryslân en laten iedereen meedoen. We stimuleren en faciliteren ondernemers zodat zij kunnen ondernemen, en goede banen blijven bieden voor onze inwoners en die van de regio om ons heen. We zetten in op toekomstbestendige werkgelegenheid en economische ontwikkeling op basis van onze kracht.

We vinden het belangrijk om een duurzame, vitale gemeente te zijn met krachtige, levendige kernen en goed bereikbare voorzieningen. Een gemeente waarin bedrijven volop ruimte en mogelijkheden krijgen om te innoveren, te ‘vergroenen’ en te verdienen aan maatschappelijke opgaven.

We stellen in ons economisch beleid de volgende 3 global goals centraal



Economische ontwikkeling

Heerenveen is al jaren banenmotor van Fryslân. De economische ambitie voor Heerenveen zal de komende jaren dan ook bestaan uit het op duurzame en verantwoorde wijze instandhouden en versterken van deze positie. Kwaliteit gaat voor kwantiteit.

Wij streven ernaar dat alle inwoners van de gemeente profiteren van deze ontwikkeling. We kiezen bewust voor verantwoorde en slimme groei die bijdraagt aan onze brede welvaart en die leidt tot een krachtige, toekomstbestendige economie met een onderscheidend profiel. Op die manier zijn we minder afhankelijk van conjunctuurschommelingen en veranderingen in de omgeving.

Samenhang

Deze ambitie hangt nauw samen met andere opgaven. Hoe kan het beschikbare potentieel aan arbeidskrachten beter worden ingezet? We werken samen met onze partners aan een betere aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt, flexibilisering van de arbeidsmarkt en hiermee samenhangende om- en herscholingsvraagstukken. Tegelijkertijd neemt de omvang van de beroepsbevolking af. Wat gaat dat betekenen? Verder ligt er een omvangrijke opgave op het gebied van verduurzaming. Die behelst een vergroening van traditionele grijze sectoren en het versterken van de circulaire economie. Het Heerenveense bedrijfsleven kan een belangrijke bijdrage leveren aan deze opgaven. Er is sprake van samenhang tussen economisch beleid en ons eigen beleid op het gebied van duurzaamheid, ruimte en het sociaal domein.

Samenwerken

Volgens het Planbureau voor de Leefomgeving is de regio een ideale eenheid voor economische ontwikkeling. Gemeentes zijn vaak te klein. Daarom werken we samen met andere overheden. Onze collega's in Smallerland, Súdwest Fryslân en Leeuwarden bezinnen zich ook op hun economische opgaven. Waar we van elkaar kunnen leren en samenwerken doen we dat. In de regio Zuidoost Friesland is de samenwerking op toeristisch gebied goed ontwikkeld. Ook hebben we een gezamenlijk bedrijventerreinenplan. Verdere samenwerking en afstemming op economisch gebied kan zich ontwikkelen. De provincie Fryslân wil met haar coalitie-akkoord “Geluk op één” de meest MKB vriendelijke en circulaire provincie worden. We werken binnen en met de beleidskaders vanuit provincie en rijk.

Strategie

Tot 2025 zetten we ons in op de volgende pijlers:

1. Inspelen op de kracht van Heerenveen
2. Faciliteren en stimuleren van ons MKB
3. Versterken van het vestigingsklimaat

INSPLEN OP DE KRACHT VAN HEERENVEEN

Heerenveen ontwikkelt en profileert zich met krachtige stuwende sectoren. De economische kracht en identiteit van Heerenveen wordt gedeeltelijk bepaald door stuwende sectoren. Deze geven onze gemeente een specifieke werkgelegenheidsstructuur. Stuwende bedrijven hebben een afzetmarkt die geheel of gedeeltelijk buiten de eigen regio ligt. Zij bepalen in belangrijke mate de toegevoegde waarde voor de regionale economie.

Heerenveen kent een aantal sterke (stuwende) bedrijfstakken zoals logistiek (groothandel, vervoer en opslag) en industrie. Er ontstaat enige regionale clustervorming rondom de voedingsmiddelenindustrie.

Daarnaast zien we economische thema's die nu nog geen stuwende impact hebben, maar die van betekenis kunnen worden als we er op inspelen. Heerenveen heeft een grote zorgsector. Deze is op zich niet stuwend maar biedt wel mogelijkheden in combinatie met de aanwezige voorzieningen op het gebied van sport, recreatie, vitaliteit en voeding. Verder zijn er kansen voor de circulaire economie. Onze economische speerpunten stemmen we af met onze F4 collega's. Gezamenlijk dragen we deze uit.

FACILITEREN EN STIMULEREN VAN ONS MKB

We willen dat ons MKB vitaal is en goed draait. Daarin willen we faciliteren. We stimuleren innovatie, duurzame keuzes, kennisuitwisseling en cross-sectorale samenwerking.

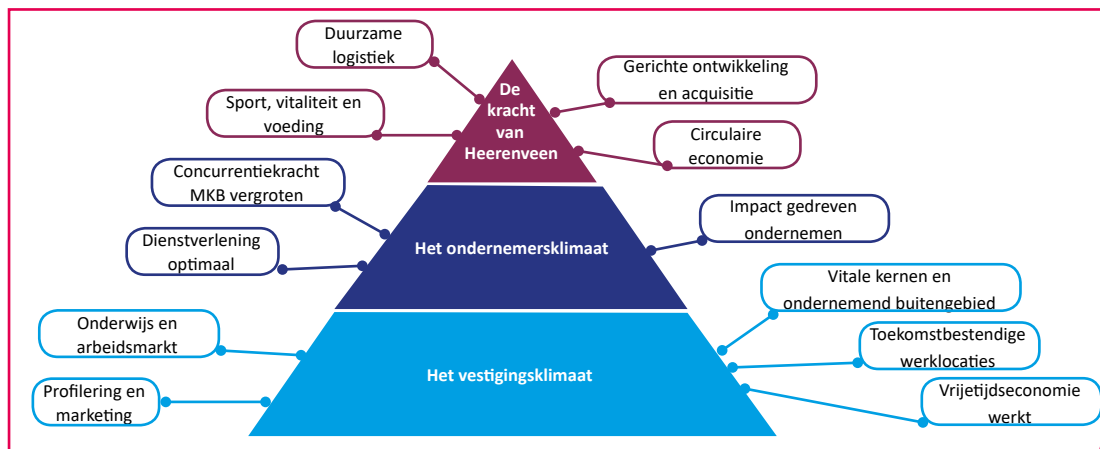
Ondernemers zijn natuurlijk zelf in de lead als het gaat om het versterken van ondernemerschap en de concurrentiekracht. Als gemeente kunnen we daar wel bij ondersteunen. We willen onze dienstverlening optimaliseren en veel beter weten waar ondernemers behoefte aan hebben. We willen investeren in het (regionale, provinciale en noordelijke) netwerk dat ondernemers ondersteunt bij hun start en doorontwikkeling en de vragen die daarbij spelen. Dat gaat dan bijvoorbeeld om het stimuleren van innovatie, internationalisering, impact-ondernemen en (startend) ondernemerschap. Vaak trekken we op met onze collega's in de F4 gemeenten. Samen ondersteunen we initiatieven die ons MKB verder helpen.

VERSTERKEN VAN HET VESTIGINGSKLIMAAT

Heerenveen is aantrekkelijk voor ondernemen, werken, recreëren en wonen. We investeren in het vestigingsklimaat en zorgen voor goede werklocaties, bruisende kernen en toeristisch recreatieve voorzieningen. We werken samen met onderwijs en ondernemers. We zijn trots op de kwaliteiten van ons gebied en dit dragen we samen met onze partners professioneel uit.

Een belangrijk deel van onze werkgelegenheid is te vinden op bedrijventerreinen. Leegstand willen we zoveel mogelijk voorkomen door een gericht uitgiftebeleid en aandacht te houden voor de kwaliteit (en duurzaamheid) van het bestaande. Samen met de F4 gemeenten willen we Friesland positioneren als sterke regio om te ondernemen. Lokaal en regionaal dragen we bij aan projecten die de verbinding tussen arbeidsmarkt en onderwijs versterken.

De vrijetijdseconomie en toeristische profilering pakken we op in regionaal verband met onze collega's in Zuidoost Friesland.



WAAR GAAN WE MEE AAN DE SLAG?

Ons beeld van Heerenveen in 2030 en de gekozen strategie tot 2025 bepalen de inhoud van onze economische aanpak. De uitwerking is opgenomen op de volgende pagina's. Daar geven we ook aanzet voor een concrete uitwerking in de jaren 2020 en 2021.

INSPELEN OP DE KRACHT VAN HEERENVEEN

- Een toekomstbestendig duurzaam logistiek knooppunt
- Inspelen op de economische kansen voor sport, vitaliteit en voeding
- Versterken van de circulaire economie

FACILITEREN EN STIMULEREN VAN ONS MKB

- Vergroten van de concurrentiekracht van het MKB
- Het stimuleren van impact gedreven ondernemerschap

VERSTERKEN VAN ONS VESTIGINGSKLIMAAT

- Toekomstbestendige werklocaties
- Vrijtijdseconomie die werkt voor de regio
- Bruisende, vitale kernen, ondernemend buitengebied
- Onderwijs en arbeidsmarkt klaar voor de toekomst
- Profilering en marketing

Per uitdaging of deelopgave zullen de aanpak, rol en inzet van de gemeente en betrokken (maatschappelijke) partners verschillen. We hanteren bij de uitvoering een aantal strategische uitgangspunten of randvoorwaarden die richting geven aan onze eigen rol en inzet.

UITGANGSPUNTEN BIJ DE UITVOERING

Onze uitgangspunten zijn de volgende.

- **Economisch beleid is integraal beleid:** zowel de economische opgave als geheel als de onderliggende deelopgaven hangen nauw samen met andere maatschappelijke vraagstukken. Te denken valt dan aan ruimte (omgevingswet en -visie), duurzaamheid (duurzaamheidsprogramma), arbeidsmarkt en onderwijs (sociaal domein) en vele andere. In de uitvoer van ons beleid zullen wij vanuit economisch oogpunt meedenken in en input leveren aan deze vraagstukken.
- **Samenwerken met en verbinden van de 4 O's:** wij willen onze opgaves oppakken in samenwerking met onze partners in het onderwijs, onderzoek, overheid en ondernemers.
- **Faciliteren als basishouding:** wij kiezen voor een verbindende en faciliterende rol in de basis. Naar gelang de zwaarte van het strategisch belang of als de buitenwereld daarom vraagt, pakken wij een meer aanjagende of initiërende rol.
- **Maatschappelijke doelen voorop:** in het opstellen en uitvoeren van ons economisch beleid staan maatschappelijke opgaven (toekomstbestendige werkgelegenheid, verantwoorde groei) centraal.
- **Kansen verzilveren:** wanneer er zich kansen voordoen proberen we die te realiseren in lijn met onze doelstellingen van duurzame doorontwikkeling.
- **Zelfbewuste rol in regionaal krachtenveld:** we zijn ons bewust van onze rol, we investeren van daaruit actief in onze netwerken, hebben deze op orde en werken effectief regionaal samen vanuit onze eigen kracht.
- **Ons bestaande bedrijfsleven is van groot belang voor onze economische ontwikkeling:** we kiezen voor verantwoorde en slimme groei die bijdraagt aan onze brede welvaart. We gaan uit van onze kracht bij het bestaande bedrijfsleven en innovatieve ontwikkelingen die meerwaarde hebben voor de regionale economie.

EEN TOEKOMSTBESTENDIG DUURZAAM LOGISTIEK KNOOPPUNT

Wat is de opgave?

- De logistieke sector zou meer onderling samenhang moet krijgen en sterker verankerd aan de (bedrijven in) regio. Een goed functionerend netwerk, waarbij onderwijs en kennisinstellingen zijn aangehaakt en het beschikbare arbeidspotentieel zijn aandachtspunten. Werklocaties en infrastructuur moeten op orde zijn.
- Blijvende koppeling van stuwende bedrijvigheid aan logistieke bedrijven in Heerenveen om zo de economische spin-off en het afzetgebied van lokale ondernemers verder te vergroten.
- Meer vergroening en versterking van het concurrentievermogen (inspelen op robotisering, automatisering, big data) binnen deze sector.
- Bereikbaarheid (multimodaal) en infrastructurele projecten zijn van groot belang voor de ontwikkeling van het logistieke cluster, maar geen onderdeel van het economisch beleid.

Onderbouwing

- De logistieke sector behoorde het afgelopen jaar tot de snelst groeiende sectoren van Heerenveen. In het economische profiel van de gemeente neemt deze bedrijfstak een steeds prominentere plek in. Daarnaast speelt deze sector een belangrijke rol bij het faciliteren en ondersteunen van veel stuwende bedrijven (voedselverwerking, maakindustrie en de groothandelsbedrijven).
- De strategische ligging van Heerenveen in Noord-Nederland (ligging op het kruispunt van A32/A7) en de grootschalige en goed bereikbare bedrijventerreinen lenen zich goed voor logistieke bedrijvigheid.
- Het aantal vervoersbewegingen zal ook de komende jaren verder groeien door meer e-commerce, toename van retourlogistiek en de behoefte aan 'just-in-time' delivery.

Doelstellingen

- Het realiseren van een samenhangend logistiek cluster in de regio.
- Sterke netwerken van grote en kleine instellingen en bedrijven. Die samenwerken aan opgaves op gebied van arbeidsmarkt, opleiding en kennisontwikkeling.

- Het logistieke cluster in Heerenveen heeft een voorbeeldfunctie en loopt voorop waar het gaat om vergroening en verduurzaming van de sector.
- De sector is sterk regionaal verankerd: het aanwezige arbeidspotentieel in de regio kan voor een belangrijk deel het human capital/arbeidsmarkt-vraagstuk in de sector opvangen.

WAT GAAN WE DOEN IN 2020 EN 2021

Visie, strategie en beleid

- Onderzoeken of sterker aanhaken bij Top Dutch Logistics meerwaarde heeft voor Fryslân en Heerenveen.
- Acquisitie strategie (in samenwerking met de F4).

Accountmanagement en dienstverlening

- Accountplan: focus op het intensiveren van het strategisch accountmanagement in deze sector. Gericht op het verbinden van bedrijven aan en met dit cluster, aandachtspunten personeel, kennisontwikkeling en duurzaamheid. Dit is een continue proces.
- Organiseren van een themabijeenkomst "Perspectief in techniek" waarin de loopbaanperspectieven in deze sector worden belicht.
- Minimaal 5 bedrijven in of verwant aan de logistiek aan de slag met verduurzamen (energie voor het MKB).
- Up to date kennis van ontwikkelingen in de logistieke sector, bijvoorbeeld door het bezoeken van (Logistica) beurs, samen met ondernemers.
- Geen actieve acquisitie van nieuwe (traditionele) logistieke bedrijven. Uitgaan van eigen kracht bij bestaand bedrijfsleven en innovatieve ontwikkelingen die meerwaarde hebben voor de regionale economie.

Projecten

- Onderzoek naar de wenselijkheid en haalbaarheid van een gezamenlijke faciliteit voor vrachtwagens. Ook in relatie tot verdere ontwikkeling KNO.
- Onderzoeken van de gemeentelijke (regionale) rol en mogelijkheden op gebied van innovatief vervoer (drones e.d.). Dit is een initiatief vanuit ondernemers.
- Deelname aan het noordelijke verladersplatform (in F4 verband).
- Ontwikkelen van een (financieel) instrument om initiatieven te kunnen stimuleren, een Innovatiefonds.

INPELEN OP DE ECONOMISCHE KANSEN VOOR SPORT, VITALITEIT EN VOEDING

Wat is de opgave?

- Het bevorderen van cross-sectorale samenwerking rondom sport, vitaliteit en voeding.
- Partijen actief met elkaar te verbinden op zo'n manier dat er een netwerk en economische spin-off ontstaat en dat de ontwikkelingen ook ten goede komen aan de vitaliteit van de regionale (beroeps) bevolking.
- Dit zo organiseren dat duurzame netwerken ontstaan van grote en kleine instellingen en bedrijven.
- Een randvoorwaarde voor het inspelen op deze economische kansen is de aanwezigheid van Thialf, Sportstad en het CTO. Dit valt buiten het perspectief van het economisch beleid.

Onderbouwing

- Heerenveen heeft krachtige bedrijven en instellingen die het mogelijk maken om in te spelen op het thema sport, vitaliteit en voeding: Heerenveen kent een rijke sportgeschiedenis en geniet landelijke bekendheid waar het gaat om sport. Daarbij kent Heerenveen een omvangrijke (regionaal verzorgende) zorgsector en een groeiende voedingsmiddelenindustrie en recreatie- en toerismesector.
- Een investering komt niet alleen ten goede aan het economisch profiel van Heerenveen, maar ook aan het welzijn van onze eigen inwoners en beroepsbevolking.
- Door vergrijzing ontstaat er een steeds groter wordende groep ouderen. Daardoor krimpt de beroepsbevolking, maar dit biedt ook kansen. Deze groep heeft over het algemeen veel te besteden en veel tijd.
- Met de groei van de wereldbevolking, groeit ook de vraag naar voedsel. Nederland behoort tot de internationale top waar het gaat om de productie, verwerking en export van kwalitatief goede voeding. Ook voor de voedingsmiddelenindustrie in Heerenveen liggen er volop kansen om hiervan mee profiteren.

- Tegelijkertijd staat de sector voor een verduurzamingsopgave en groeit de roep om de voedselketen te verkorten en de ketens lokaal/regionaal te sluiten. Ook is er meer aandacht voor de ecologische voetafdruk van het voedsel. Hieruit ontstaat een groeiende vraag naar eerlijk, lokaal, biologisch, diervriendelijk, kortom duurzaam geproduceerd voedsel waarop de bedrijven en instellingen in Heerenveen kunnen inspelen. Hier ligt een link met impact ondernemen.

Doelstellingen

- We hebben in beeld welke kansen er liggen voor een netwerk van samenwerkende partijen rondom het thema sport, vitaliteit en voeding. Vanuit dit netwerk worden gezamenlijke projecten geïnitieerd.
- Het ontstane netwerk heeft een positieve uitwerking op het leefklimaat en imago van Heerenveen: de gemeente komt bekend te staan als dé plek om vitaal te wonen, werken, verblijven en recreëren.
- We hebben in beeld welke kansen de Friese Blue Zone ambitie voor Heerenveen in zich heeft.

WAT GAAN WE DOEN IN 2020 EN 2021

Visie, strategie en beleid

- Evalueren Dairy Valley en onze financiële inzet en betrokkenheid (in F4 verband).
- Onderzoeken van de kansen voor Blue zone (Provinciaal en HANNN).
- Onderzoeken of we aanhaken bij initiatieven als Eetbaar Fryslân en Foodcircle.
- Inventariseren welke bedrijven en (innovatieve) kansen er zijn op dit gebied met als doel de vorming van één of meer netwerken/samenwerkingsverbanden.
- Acquisitie strategie (in samenwerking met de F4).

Accountmanagement en dienstverlening

- Het intensiveren van het strategisch accountmanagement gericht op bovengenoemde kansen. Gericht op het verbinden van bedrijven op dit thema. En op het benutten van kansen en aanhaken bij innovatieve ontwikkelingen.

Projecten

- Ontwikkelen van een (financieel) instrument om initiatieven te kunnen stimuleren, een Innovatiefonds.

VERSTERKEN VAN DE CIRCULAIRE ECONOMIE

Wat is de opgave?

- Inspelen op de economische kansen rondom de circulaire economie door cross-sectorale samenwerking en innovatie te stimuleren.
- Verbinden van het regionale netwerk van partijen zodat er meer kansen ontstaan voor cross-overs en economische spin-off.

Onderbouwing

- De krachtige sectoren van Heerenveen (voedingsmiddelenindustrie, logistiek, maakindustrie) zien zich gesteld voor forse uitdagingen bij de transitie naar een circulaire economie. Voor het behoud van de concurrentiepositie moeten de ondernemers de overstap maken naar meer circulaire vormen van productie.
- Rondom Omrin vestigen zich partijen die zich bezig houden met interessante innovaties op het gebied van recycling en duurzaam produceren van energie.
- Een van de hoofdthema's in het Duurzaamheidsprogramma 2019-2022 is Circulaire Economie. De ambitie is om in 2050 in een circulaire economie te leven. Kringlopen zijn gesloten en afval- en reststromen worden zoveel mogelijk binnen de lokale economie (her)gebruikt. Vanuit deze ambitie en de al aanwezige sterke punten binnen Heerenveen ontstaan economische kansen die kunnen worden verzilverd.

Doelstellingen

- Heerenveen wordt dé plek in Fryslân (Circular Valley) voor bedrijven en instellingen die innoveren op het gebied van circulaire economie (met name kunststof en circulaire plastics). Vanuit een gezamenlijke visie werken ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen en overheden aan de economie van de toekomst.

- Vanuit deze plek worden gezamenlijke projecten geïnitieerd die leiden tot lokale investeringen en werkgelegenheid.
- De gemeente heeft een aanzuigende werking op partijen en instellingen actief in de circulaire economie, dankzij gerichte profilering van Heerenveen als dé plek die ruimte voor innovatie combineert met een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor circulaire bedrijven.

WAT GAAN WE DOEN IN 2020 EN 2021

Visie, strategie en beleid

- Trekkersrol voor Circular Valley: samen met betrokken partijen uitwerken van een plan en visie voor Circular Valley. Dit is ook opgenomen in het duurzaamheidsprogramma 2019-2022.
- Ontwikkelen van een marketing/profileringstrategie voor Circular Valley.
- Actief meedoen in provinciale aanpak circulaire economie en Circulair Fryslân.
- [Acquisitie strategie](#) (in samenwerking met de F4 en de regio).

Accountmanagement en dienstverlening

- Actief accountmanagement gericht op het verkennen van kansen op circulair gebied met als doelen bedrijven bewust te maken van de kansen op het gebied van circulaire economie en een zo optimaal mogelijk vestigingsklimaat te creëren/behouden.
- Dit strategisch accountmanagement is de basis voor de acquisitie op clusterversterkende bedrijvigheid en (kennis)instellingen in de circulaire economie.

Projecten

- Ontwikkelen van een (financieel) instrument om deze sector te kunnen stimuleren, een innovatiefonds.

VERGROTEN VAN DE CONCURRENTIEKRACHT VAN HET MKB

Wat is de opgave?

- De concurrentie- en verdienkracht van het bedrijfsleven in Heerenveen vergroten. Ondernemerschapontwikkeling, export en innovatie bij bedrijven stimuleren zodat het MKB een duurzame bijdrage kan leveren aan de economie en arbeidsmarkt van de toekomst.
- Startende en groeiende ondernemers ondersteunen met hun vraagstukken. Het netwerk van intermediairs en partners helpen het bestaande aanbod beter te ontsluiten en het regionale ecosysteem voor ondernemerschap te versterken.
- Het optimaliseren van de gemeentelijke dienstverlening gericht op ondernemers.
- Herijken van de samenwerking met en tussen de ondernemersverenigingen.
- Samen met de andere F4 gemeenten ondersteunen en ontwikkelen van een netwerk van intermediairs en partners gericht op het MKB.

Onderbouwing

- De gemeente Heerenveen telt 4950 bedrijven en instellingen. Daarvan heeft meer dan 95% minder dan 10 werknemers. Het grootste effect op de werkgelegenheid, maar minder zichtbaar dan bij acquisitie, ligt in de doorontwikkeling van het bestaande bedrijfsleven.
- Fryslân biedt een sterke ondersteuningsstructuur voor het regionale bedrijfsleven met partijen als Ynbusiness en het IPF;
- Fryslân staat op de 12^e plaats wat betreft innovatie*. Grotere MKB bedrijven hebben relatief meer innovatiepotentieel.

Doelstellingen

- Optimaliseren van de gemeentelijke dienstverlening aan ondernemers.
- Weten wat er speelt bij het lokale bedrijfsleven.
- Meer startende, groeiende en exporterende bedrijven.
- Laagdrempelig toegankelijk maken van het kennis- en ondersteuningsnetwerk dat regionaal, nationaal en Europees beschikbaar is.

WAT GAAN WE DOEN IN 2020 EN 2021

Visie, strategie en beleid

- Inzicht krijgen in het onontdekt potentieel in het MKB en kansrijke starters en ZZP'ers.
- Evalueren van het programma Sterk Fries Ondernemerschap in verband met een mogelijke vervolgbijdrage in 2022.
- Communicatieplan EZ: structuur en continuïteit aanbrengen in de informatievoorziening aan ondernemers (o.a. social media).

Accountmanagement en dienstverlening

- Accountplan dat aansluit op de ambities in het economisch beleid met duidelijke doelstellingen, activiteiten en planning.
- Ketensamenwerking binnen de organisatie professionaliseren (vergunningen en handhaving, IBOR).
- Stevig accountmanagement voor de ondernemersverenigingen opzetten, hier komen veel initiatieven vandaan.
- Organiseren van thema- en gebiedsbijeenkomsten, zoals bijvoorbeeld ontbijtbijeenkomsten voor starters met als doel kennismaken met wethouder EZ & accountmanagement. Spreker of thema aan koppelen om te informeren en inspireren;
- Initiëren subsidiespreekuren in het Knooppunt (i.s.m. RVO/Yn Business/SNN).

Projecten

- Deelname aan Sterk Fries Ondernemerschap en investeren in het netwerk zodat we de kansen die dit project biedt beter kunnen benutten voor onze ondernemers.
- Onderzoeken van de mogelijkheden voor starters. Bijvoorbeeld het organiseren van een Startersdag in samenwerking met Súdwest-Fryslân en De Fryske Marren.
- Onderzoek naar en de implementatie van een relatiebeheersysteem met daarin NAW gegevens, afspraken, gespreksnotities, interesses etc.

* Deze hyperlink gaat naar een externe website

HET STIMULEREN VAN IMPACT-GEDREVEN ONDERNEMERSCHAP

Wat is de opgave?

- Impact ondernemers creëren met hun bedrijf maatschappelijke impact*. Bijvoorbeeld door een maatschappelijk doel als belangrijkste missie voorop te stellen, of door maatschappelijk verantwoord te ondernemen (mvo) een zo te bijdrage leveren aan de samenleving, duurzaamheid of het milieu.
- Heerenveen wil het bedrijfsleven stimuleren impactgedreven te werken en innovatieve businesscases en verdienmodellen te bouwen rondom maatschappelijke opgaven en uitdagingen.

Onderbouwing

- De gemeente wil dat haar inwoners zinvol werk hebben. Veel banen staan door technologische ontwikkelingen onder druk en lang niet alle werkzoekenden hebben de juiste startkwalificaties voor het beschikbare werk.
- De gemeente wil in 2050 CO2-neutraal zijn en een circulaire economie zijn.
- De vergrijzing neemt toe, de zorgvraag stijgt en de verstedelijking en economische ongelijkheid nemen toe. Al deze opgaven vragen om impact-gedreven ondernemerschap met innovatieve oplossingen.
- De transitie naar een impact-gedreven economie staat nationaal en internationaal hoog op de agenda. We kunnen aanhaken op initiatieven van andere partijen.

Doelstellingen

- Vergroten van bewustwording en kennis bij het bestaande MKB op het vlak van impact-ondernemen (duurzaam, circulair, sociaal, maatschappelijk verantwoord).
- Realiseren van een aantal concrete projecten of activiteiten om impact-ondernemen te stimuleren.
- Behouden van de titel Fairtrade gemeente.
- Doorontwikkelen van de Fairtrade Gemeente campagne naar eerlijke handel dichtbij, maatschappelijk verantwoord ondernemen, social return en duurzaamheid.

WAT GAAN WE DOEN IN 2020 EN 2021

Visie, strategie en beleid

- Opstellen verdieplingsplan werkgroep (H)eerlijk Heerenveen 2020-2025: van eerlijke handel van ver weg naar eerlijke handel dichtbij dat als basis dient voor de verlengingsaanvraag titel Fairtrade Gemeente en de koers van de werkgroep de komende 5 jaar.
- Onderzoeken hoe we kunnen bijdragen aan het opzetten van een netwerk Betekeniseconomie Friesland.

Accountmanagement en dienstverlening

- Kennis en netwerk ontwikkelen op het gebied van impact ondernemen binnen de gemeentelijke organisatie.
- Accountplan impact ondernemen: Dit speerpunt pakken we op na 2021, in samenwerking met de afdeling MO.

Projecten

- Als het momentum er is: Bijdragen aan de ontwikkeling van een actieprogramma op het gebied van impact ondernemen in samenwerking met Provincie/ F4/Circulair Fryslân/Impact Noord.

* Deze hyperlink gaat naar een externe website

TOEKOMSTBESTENDIGE WERKLOCATIES

Wat is de opgave?

- Heerenveen heeft in de loop der jaren een positie veroverd als één van de meest aantrekkelijke vestigingslocaties van Noord-Nederland. Om dit te handhaven moeten we blijven investeren in het up-to-date houden van het aanbod aan werklocaties (in kwalitatieve en kwantitatieve zin) zodat deze aansluiten bij de huidige en toekomstige vraag vanuit het bedrijfsleven.
- Heerenveen wil bedrijventerreinen duurzamer maken op het gebied van ruimtelijke kwaliteit en inrichting, energieuinigheid en energie opwekkend en bereikbaarheid (fysiek en digitaal).

Onderbouwing

- In Heerenveen raakt de bedrijfsgrond schaars en zijn er verouderde bestaande bedrijventerreinen. We moeten gerichte keuzes te maken waar het gaat om (nieuwe) bedrijfsvestigingen en acquisitie.
- We moeten investeren in de kwaliteit en de toekomstbestendigheid van de huidige bedrijventerreinen en het tegengaan of voorkomen van leegstand. Het aanscherpen van de profielen kan daarbij helpen.
- Het aantrekkelijke vestigingsklimaat van Heerenveen, en vooral de beschikbaarheid van werklocaties, hebben een rol gespeeld bij de werkgelegenheidsgroei het afgelopen decennium. Een toekomstbestendige werklocatie bestaat echter niet alleen uit ruimte maar biedt ook mogelijkheden voor netwerk- en clustervorming en een prettige werkomgeving voor medewerkers.
- Ook in de buitengebieden zijn ondernemers gevestigd. Zij zijn van groot belang voor het leefklimaat en voorzieningenniveau. Voldoende ruimte in het buitengebied om te kunnen blijven ondernemen is essentieel.

Doelstellingen

- Heerenveen behoudt haar positie als één van de aantrekkelijke vestigingslocaties van Noord-Nederland door een attractief, toekomstbestendig en concurrerend aanbod van werklocaties afgestemd met de F4 gemeenten.
- De bestaande voorraad werklocaties wordt, waar nodig, zo geherstructureerd of getransformeerd dat het aanbod voldoet aan de functie- en duurzaamheidseisen van deze tijd. De leegstand op bedrijventerreinen neemt af.
- Bedrijven en instellingen weten elkaar te vinden.
- De bedrijven in de buitengebieden hebben voldoende 'ruimte' om te ondernemen.

WAT GAAN WE DOEN IN 2020 EN 2021

Visie, strategie en beleid

- Monitoren en herijken regionaal bedrijventerrein plan.
- Gezamenlijke F4 visie op strategische bedrijventerreinen en acquisitie.
- In omgevingsvisie ruimte voor ondernemen in buitengebied (passend naar aard en schaal).
- Inzicht in herstructureringsopgaves en next economy kansen voor bestaande bedrijventerreinen.
- Onderzoeken van de mogelijkheden voor een gerichtere profilering van de bedrijventerreinen.

Accountmanagement en dienstverlening

- Dienstverlening voor bedrijven met huisvestings/verbouwingsvraagstuk optimaliseren. De ketensamenwerking binnen de organisatie verder ontwikkelen.

Projecten

- Aanpak ontwikkelen voor herstructureren, verdichten en verduurzamen van bedrijventerreinen (afhankelijk van beschikbare middelen en cofinanciering provincie). Dit in samenhang met de gewenste profilering.
- Onderzoeken welke randvoorwaarden er nodig zijn voor de realisatie van glasvezel op bedrijventerreinen.
- Ontwikkeling KNO voorbereiden waarin [onze visie](#) op economische ontwikkeling centraal staat.

Wat is de opgave?

- Het verder versterken van vrijetijdseconomie in Heerenveen, zodat deze sector uit kan groeien tot een economische pijler.
- De vrijetijdseconomie levert een bijdrage aan het woon- en leefklimaat, door te investeren in toeristisch recreatieve ontwikkeling, voorzieningen en landschappelijke kwaliteit.
- De regio ontwikkelen tot een volwaardige toeristische bestemming op basis van het principe van “slimme groei”. Met andere woorden het benutten van de spreidingsstrategie van het NBTC.

Onderbouwing

- De recreatie- en toerismesector in Heerenveen is op dit moment qua directe werkgelegenheid relatief beperkt (1650 banen, 5,3% van de totale werkgelegenheid). De vrijetijdseconomie is één van de sterkst groeiende sectoren. Verwacht wordt dat deze groei doorzet.
- De werkgelegenheid in deze sector is relatief toekomstbestendig en niet ‘footloose’: het werk vraagt om menselijke competenties en vaardigheden (en is dus niet automatiseerbaar).
- Vrijetijdseconomie draagt onder meer bij aan behoud van natuur- en cultuurerfgoed en zorgt voor een aantrekkelijke woon- en leefomgeving.
- Heerenveen heeft volop kans te profiteren van de verwachte groei: de centrale ligging met knooppunten op land en water, de sporticonen, museum Belvédère, Parklandschap Oranjewoud (en het Oranjewoud Festival), De Deelen en Waterrijk Akkrum, Nes en Aldeboarn.
- Bezoekers kijken niet naar gemeentegrenzen en er is een sterke onderlinge regionale samenhang, samenwerking is essentieel. De lokale samenwerking binnen Zuidoost Friesland is goed ontwikkeld en biedt kansen.

Doelstellingen

- Doordachte groei van de vrijetijdseconomie, passend bij de identiteit van Heerenveen, de draagkracht van de verschillende gebieden en het gevestigde MKB.

- Heerenveen trekt het hele jaar meer bezoekers die bovendien meer geld besteden in de regio.
- Ruimte voor ondernemerschap en nieuwe ontwikkelingen.
- Het aanbod aan recreatieve en toeristische voorzieningen is compleet en met elkaar verbonden.
- Heerenveen en de regio Zuidoost Friesland ontwikkelen zich tot volwaardige vrijetijdsbestemming.

WAT GAAN WE DOEN IN 2020 EN 2021

Visie, strategie en beleid

- Actualiseren van onze notitie vrijetijdseconomie.
- Deelname provinciaal beleid en onderzoek vitale verblijfsaccommodaties.
- Ontwikkelen camperbeleid op provinciaal en gemeentelijk niveau.
- Kansen in beeld voor icoonprojecten vanuit de toerisme alliantie Fryslan (Feanetie).
- In de omgevingsvisie aandacht voor recreatie en toerisme.
- Afronden visie waterrecreatie met uitvoeringsplan en marketingstrategie.
- Actief meedenken met stakeholders (Marrekrite: werkgroep Harmonisatie brug- en sluisbediening en harmonisatie APV; Provincie werkgroep Position Paper – beleidsbrief).

Accountmanagement en dienstverlening

- Ondersteunen, begeleiden, aanjagen en verbinden van initiatieven van ondernemers.
- Netwerken creëren rond thema's, samenwerking bevorderen, product-markt combinaties ontwikkelen, thema-bijeenkomsten organiseren.
- Relatiebeheer met Stakeholders (provincie, toeristisch netwerk Zuidoost Friesland, HnGP, Marrekrite, Beekdallandschap Koningsdiep, De Frije Wiken, Vorstelijk Oranjewoud, PB's en ondernemersverenigingen).

Projecten

- Regionaal koepelproject (9 deelprojecten) Ervaren en Turf afronden (t/m juni 2021).
- Op peil houden en verbeteren knooppuntennetwerk wandelen en fietsen en ATB route.
- Samen met ondernemers versterken gastheerschap.
- Monitoren vaarbewegingen.

Wat is de opgave?

- De kernen Heerenveen, Akkrum en Jubbega hebben allemaal hun eigen kansen en potentie op het gebied van winkels, cultuur, horeca en recreatie.
- Het terugbrengen van m² winkels in Heerenveen en het creëren van een compact samenhangend centrum zijn een belangrijke opgave.
- De bereikbaarheid, uitstraling en inrichting van de kernen Heerenveen, Akkrum en Jubbega moet gastvrij, gebruiksvriendelijk en uitnodigend zijn.
- In het buitengebied willen we ondernemerschap en innovatie de ruimte geven, passend qua aard en schaal. Bijvoorbeeld door het faciliteren van kleinschalig ondernemerschap en sociale en duurzame initiatieven.
- In deze economische aanpak gaan we niet in op de agrarische sector.

Onderbouwing

- Voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat zijn compacte, complete en toekomstbestendige centrumgebieden met een goed voorzieningenniveau van belang. Heerenveen heeft daarbij een regionaal verzorgende functie, Akkrum heeft toeristische potentie en Jubbega is (op enkele uitzonderingen na) lokaal verzorgend.
- Daarnaast is vernieuwend ondernemerschap (cross-overs, samenwerking in winkelgebieden) nodig.
- Trends als civic economy / local for local bieden kansen voor nieuwe vormen van ondernemerschap en dragen bij aan de economische dynamiek.
- In het buitengebied is er ruimte voor initiatieven die het gebied verlevendigen en die op kleine schaal maatschappelijke vraagstukken kunnen aanpakken (bijvoorbeeld duurzame energie, sociaal ondernemerschap, het verkorten van lokale voedselketens, impact ondernemen).
- De realisatie van glasvezel in het buitengebied draagt bij aan de economische potentie.

Doelstellingen

- Meer ondernemerschap, vernieuwende vormen van samenwerking en nieuwe economische activiteiten die ontstaan uit cross-overs.
- Behoud van economische dynamiek in het buitengebied.
- Aantrekkelijke en bereikbare kernen Heerenveen, Akkrum en Jubbega met goed voorzieningenniveau, economische vitaliteit en gezonde mix van functies.

WAT GAAN WE DOEN IN 2020 EN 2021

Visie, strategie en beleid

- Opstellen nieuwe detailhandels- en horecavisie voor de hele gemeente.
- Stimuleren professionalisering Centrum Platform Heerenveen.
- Visie op evenementen, marketing en promotie zodat de identiteit van de kernen wordt versterkt (incl de middelen die daarvoor nodig zijn).
- In omgevingsvisie ruimte voor ondernemen in buitengebied, passend naar aard en schaal.
- Doorontwikkelen van routegebonden recreatie (bereikbaarheid kernen).

Accountmanagement en dienstverlening

- Actief accountmanagement voor centrumondernemers in Heerenveen, Akkrum en Jubbega opzetten.
- Continueren pilot centrumcoördinatie Heerenveen.

Projecten

- Onderzoeken van de mogelijkheden voor “meten is weten”, monitoring centrumontwikkelingen.
- Organiseren van cofinanciering voor provinciale regeling retail deal.
- Actief met ondernemers invulling geven aan uitwerking G1000 en G20.
- Actief met ondernemers de centrumontwikkelingsplannen Jubbega en Akkrum uitwerken.

Wat is de opgave?

- Heerenveen wil dat haar ondernemers kunnen doorontwikkelen. Hiervoor is menselijk kapitaal (arbeidskrachten met de passende vaardigheden én kennis) nodig. Dit is bij uitstek een regionaal vraagstuk.
- Fryslân scoort laag op het gebied van [leven lang leren](#)*.
- We moeten jonge, hoogopgeleide mensen voor de regio behouden en naar de regio trekken. Belangrijke voorwaarde om werknemers/ bewoners te trekken is een passend woningaanbod. Dit valt buiten de scope van het economisch beleid.
- We hebben een omvangrijk om- en bijscholingsvraagstuk voor de huidige beroepsbevolking. De mismatch tussen vraag en aanbod blijft namelijk groeien (tekorten in techniek, zorg en gastvrijheid).
- De aansluiting tussen onderwijs (primair, secundair en hoger) en arbeidsmarkt kan beter om ook in de toekomst goed op werkgelegenheidsvraag te kunnen inspelen.
- De gemeentelijke invloed hierop is overigens beperkt. We willen samenwerking stimuleren vanuit ieders verantwoordelijkheid. We werken hierin nadrukkelijk samen met het sociaal domein.

Onderbouwing

- De beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerd en 'duurzaam inzetbaar' personeel is van groot belang voor ondernemers. Steeds meer voorzien buitenlandse werknemers in de behoefte. Bedrijven met internationale kenniswerkers maken gebruik van het International Welcome Centre North.
- Noord-Nederland als geheel kampt met een vertrekoverschot van hoog opgeleide jongeren. Deze groep is bepalend voor innovatie en bovendien zeer gewild.
- De beroepsbevolking van Heerenveen krimpt en er is een relatief groot aantal laag- en middelbaar opgeleiden. In deze groep gaan, onder druk van grote trends als digitalisering, kunstmatige intelligentie en robotisering, banen verdwijnen en veranderen. Dit brengt een fors bij- en omscholingsvraagstuk met zich mee.

- Onder invloed van diverse megatrends gaan banen verder veranderen. We weten niet hoe de toekomstige banen eruit komen te zien. Het is nodig vraag en aanbod tussen onderwijs en arbeidsmarkt beter en flexibeler op elkaar af te stemmen.

Doelstellingen

- Projecten vanuit ondernemers en onderwijs ondersteunen zodat de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt verbetert.
- In F4 verband, provinciaal en noordelijk gezamenlijk projecten stimuleren om aan de problematiek van voldoende arbeidspotentieel en kennisontwikkeling te werken.

WAT GAAN WE DOEN IN 2020 EN 2021

Visie, strategie en beleid

- We maken een visie op de rol van het International Welcome Centre North (IWCN) voor buitenlandse kenniswerkers en welk belang wij hechten aan deelname.
- Initiëren dat er vanuit EZ perspectief een regionale/provinciale strategie en samenwerking wordt ontwikkeld op gebied van onderwijs en arbeidsmarkt.
- Onderzoeken of er een programma voor sectoren als gastvrijheidseconomie, techniek of zorg kan worden ontwikkeld. Bijvoorbeeld via het KnOOppunt.

Accountmanagement en dienstverlening

- In het accountplan aandacht voor samenwerking met gemeentelijke jobhunters (sociaal domein).
- Een gezamenlijke actieve benadering van bedrijven om knelpunten in beeld te krijgen en verbindingen te leggen.

Projecten

- KnOOppunt: gemeentelijke betrokkenheid verder invullen en financieel bijdragen.
- On Stage: actief deelnemen, uitdragen en financieel bijdragen.
- Verkennen kansen opleidingscentrum techniek en logistiek, initiatief vanuit bedrijven.
- Samen met onderwijs en ondernemers meer inzicht verkrijgen in provinciale en landelijke middelen en initiatieven op het gebied van onderwijs, kennisontwikkeling en arbeidsmarkt; onderzoeken hoe Heerenveen hiervan kan profiteren. Denk hierbij aan Wurkje mei Fryslân, regionaal investeringsfonds MBO.

* Deze hyperlink gaat naar een externe website

Wat is de opgave?

- Heerenveen heeft een goed imago als vestigingsplaats voor bedrijven. We willen ons economisch profiel sterker uitdragen en meer bovenregionale exposure. Ook in regionaal verband.
- Het versterken van gebieds- en citymarketing. Samen met regio Heerenveen 'n Gouden Plak, toeristisch netwerk Zuidoost Friesland, bedrijven en andere stakeholders (zoals Merk Fryslân) willen we Heerenveen profileren als dé (vitale) gemeente waar het goed wonen, werken, recreëren is.
- Evenementen kunnen (meer) aan bijdragen aan het profiel van Heerenveen.
- Belangrijke voorwaarde om bedrijven en bewoners te trekken is een passend woningaanbod. Dit valt buiten de scope van het economisch beleid.

Onderbouwing

- Veel van de uitdagingen in dit economisch beleid kunnen alleen worden gerealiseerd wanneer Heerenveen bovenregionale exposure kan genereren. Dat doen we door samenwerking met partijen in Noord-Nederland zoals de F4, NOM, Top Dutch en het SNN. De economische propositie van Heerenveen past goed in het noordelijke verhaal, met speerpunten als agrofood/voeding en logistiek (Top Dutch Logistics).
- Heerenveen 'n Gouden Plak is verantwoordelijk voor de profilering van Heerenveen op het gebied van wonen, werken en recreëren. Hier heeft de gemeente gefaciliteerd met budget en meedenkkraft. Het lokale bedrijfsleven heeft flink geïnvesteerd. De gemeente kan een extra impuls te geven. Dit past bij onze ambitie Heerenveen sterker te profileren.
- Toeristisch netwerk Zuidoost Friesland is verantwoordelijk voor de toeristische marketing van de regio "Het andere Friesland". Hierin hebben vooral Opsterland, Smallingerland en Heerenveen geïnvesteerd. Het draagvlak bij ondernemers is nog niet van de grond gekomen. De nieuwe organisatie heeft een ambitieuze visie. Op termijn is voor professionalisering meer budget nodig.

Doelstellingen

- Meer bovenregionale exposure van Heerenveen en Friesland, zodat de reikwijdte van (inter) nationale acquisitie én het marktbereik van het bedrijfsleven groeien.
- Optimale profilering van de regio, de kwaliteiten in het buitengebied (landschap, bos en water) en de kernen, zodat er méér en qua identiteit passende bezoekers komen, en leegstand in de kernen terugloopt.
- Het bestaande bedrijfsleven en organisaties beter aanhaken bij evenementen en initiatieven die het imago van Heerenveen en de regio Het andere Friesland versterken.
- Bedrijven beter laten aanhaken op onze economische propositie in F4 en noordelijk verband.

WAT GAAN WE DOEN IN 2020 EN 2021

Visie, strategie en beleid

- Evalueren Heerenveen 'n Gouden Plak (regiomarketing en financiële bijdrage).
- Evalueren doorontwikkeling samenwerking Zuidoost Friesland (regiomarketing Het andere Friesland in Nederland en Friesland en financiële bijdrage).
- Onderzoek kansen voor "slimme groei toerisme" (strategie NBTC). Door spreiding een toename van bezoekers passend qua identiteit bij provincie en regio. Samen met Merk Fryslân. We blijven financieel bijdragen.
- Heroverwegen beurzen deelname, focus op bezoeken ipv deelnemen.
- Visie en plan van aanpak op identiteit (winkel)kernen Heerenveen, Jubbega, Akkrum. Dit samen met betrokken ondernemers, Heerenveen 'n Gouden Plak en toeristisch netwerk Zuidoost Friesland.
- Economische propositie ontwikkelen die uitgaat van de kracht van Heerenveen (samen met Heerenveen 'n Gouden Plak, F4 en provinciale partners).

Accountmanagement en dienstverlening

- Het accountmanagement is met name gericht op de samenwerkingspartners.

Projecten

- Ontwikkelen van een professionele evenementenorganisatie met lokale partners op gebied van sport, marketing en ondernemerschap.
- Wolkom Thus, meedenken, uitdragen en financieel ondersteunen.
- Opstellen en uitvoeren marketingplan waterrecreatie.

AAN HET WERK!

Ons motto is Werken voor Heerenveen. We beschrijven kort hoe we in de praktijk aan de slag gaan met een aantal onderwerpen uit het economisch beleid.

BESTAAND BEDRIJFSLEVEN

Het bestaande bedrijfsleven is de kurk van de lokale en regionale economie. Onze ondernemersdienstverlening gaan we optimaliseren zodat we ondernemers met plannen en vragen snel en duidelijk verder kunnen helpen.

Nieuw in ons beleid is dat we, naast het verbeteren van deze reactieve rol, óók pro-actiever willen zijn. We willen weten wat er speelt bij onze bedrijven, welke kansen er zijn, inhoudelijk in gesprek en vooral verbindingen leggen. De speerpunten uit ons EZ beleid staan daarbij centraal. Nadrukkelijk zoeken we meer verbinding met onze lokale ondernemers en gaan we gezamenlijk op zoek naar het verstevigen van het lokaal ondernemerschap.

In plaats van de huidige frequente bestuurlijke bedrijfsbezoeken willen we 10 x per jaar met compacte groepjes ondernemers en andere partijen aan tafel: wat houdt ze bezig, wat kan de gemeente voor ze betekenen, wat kunnen ze met elkaar? De aanwezigheid van een collegelid heeft een toegevoegde waarde. We denken aan ontbijtbijeenkomsten omdat dit goed aansluit bij de agenda van ondernemers.

Afhankelijk van thema of gebied doen we dit samen met de betreffende stakeholders, zoals de ondernemersverenigingen, IPF, Yn Business, Heerlijk Heerenveen, Stichting Heerenveen Vitaal.

We maken jaarlijks een **accountplan relatiebeheer**. Daarmee geven we richting aan onze eigen inzet, zowel ambtelijk als bestuurlijk. We kiezen ervoor om een gebiedsgerichte, een themagerichte en een individuele aanpak uit te werken.

Het **accountplan relatiebeheer 2020** is in december 2019 gereed.

STRATEGISCH ACCOUNTMANAGEMENT/ACQUISITIE

Ons strategisch accountmanagement richt zich op het versterken van de economisch structuur. We leggen meer accent op strategisch relatiebeheer en het versterken van het bestaande bedrijfsleven. Acquisitie is volgend en gericht op specifieke partijen of functies die een waardevolle aanvulling zijn op de bestaande bedrijven en clusters.

We richten ons op sterke, stuwende sectoren en op clusters die potentie hebben. Acquisitie is een onderdeel van dit strategisch accountmanagement en is dus niet alleen (zoals voorheen) gericht op het verkopen van bedrijventerrein.

We gaan een **strategisch accountplan** maken. Daarin gaan we ons netwerk in speerpuntsectoren in kaart brengen. Wie zijn onze belangrijke spelers en hun uitdagingen voor de korte en lange termijn, waar zijn eventueel hiaten in het netwerk, welke partijen zijn een waardevolle aanvulling op de bestaande bedrijven en clusters, waar liggen kansen voor vergroening, innovatie, etc. binnen de speerpuntsectoren. De samenwerking met de F4 is nadrukkelijk in beeld.

Een **strategisch accountplan/acquisitiestrategie** is rond de zomer 2020 gereed.

ONTWIKKELEN KLAVERBLAD NOORDOOST

Klaverblad Noordoost (KNO) is een integrale gebiedsontwikkeling waar diverse functies hun beslag aan krijgen. Onderdeel daarvan is een bedrijventerrein van 2x 10 hectare (netto). De uit te geven grond is dus op voorhand al schaars! Dit dwingt ons vroegtijdig na te denken welke soort bedrijven wij willen faciliteren op KNO.

In het economisch beleid leggen we nieuwe accenten; van kwantiteit naar kwaliteit. We willen bestaande bedrijven faciliteren in hun ontwikkeling én we willen dat nieuwe bedrijven meerwaarde hebben voor de regionale economie. Welke meerwaarde dat is, is gebiedsafhankelijk. Voor KNO kunnen we komen tot een ander afwegingskader dan bijvoorbeeld voor Haskerveen waar we ons richten op circulaire economie en grondstoffen gebruik.

Vanuit economisch perspectief hanteren we bij de ontwikkeling van KNO de volgende kwaliteitscriteria. We vragen bij elk initiatief:

- De bijdrage aan (open) innovatie en kennisontwikkeling en het delen daarvan;
- Een actieve samenwerking met onderwijs en (regionaal) bedrijfsleven;
- Aan de slag te gaan met problematiek op de arbeidsmarkt (schaarste aan personeel, mensen met afstand tot de arbeidsmarkt).

Daarnaast zetten we in op duurzaamheid, ruimtelijke kwaliteit en regionale samenwerking.

In 2020 werken we aan **het ontwerp omgevingsplan KNO**.

STIMULEREN CIRCULAIRE ECONOMIE

Circulaire economie is ontwikkeling dwars door alle sectoren heen en over de volle breedte. Hoe kunnen we bestaande bedrijven uitdagen om voor zichzelf of met elkaar kringlopen te sluiten? In ons accountplan relatiebeheer is dit één van de aandachtsgebieden.

We ontwikkelen een **visie op Circulair Valley**. Welke spelers hebben een kansrijke rol, wat is het wenkend perspectief en welke stappen moeten worden gezet? Dit vormt de basis voor ons strategisch accountplan voor circulaire economie. Vanwege de specifieke kennis zal gerichte, clusterversterkende acquisitie alleen plaats kunnen vinden in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven.

Rond de zomer 2020 is onze **visie op Circular Valley** gereed.

MONITORING ECONOMISCH BELEID

We monitoren op 2 niveaus:

- de economische ontwikkeling;
- de output van onze inzet.

De economische ontwikkeling

Jaarlijks maken we een compact overzicht van de volgende indicatoren.

- Werkgelegenheid in aantal banen, per sector (provinciaal werkgelegenheidsregister);
- Werkgelegenheid in de recreatie- en toerismesector (provinciaal werkgelegenheidsregister);
- Het aantal banen per 1.000 inwoners leeftijd 15-64 jaar;
- Werkloosheidspercentage (in vergelijking met provinciaal en landelijk (CBS);
- In- en uitgaande pendel (CBS);
- Snelgroeierende bedrijven (CBS);
- Exporterende bedrijven (CBS);
- Aandeel ZZP-ers (CBS);
- Leegstand in de detailhandel (Locatus);
- Resultaten van de centrummonitor (wanneer deze is geïmplementeerd).

Hierover rapporteren we in de Jaarrekening. Deze indicatoren hebben niet als doel de effecten van de inspanningen van de gemeente Heerenveen te evalueren. De invloed van de gemeente op veel van deze indicatoren is beperkt en indirect. Ook zijn de beschikbare cijfers niet altijd actueel.

De output van onze inzet

Bij het opstellen van een nieuw uitvoeringsprogramma blikken we terug op wat de afgelopen 2 jaar is gebeurd. We kijken naar de geformuleerde doelstellingen geven aan welke inspanningen we hebben geleverd, wat hebben we gedaan. Dit is vooral een kwalitatieve beschrijving.

MONITORING GLOBAL GOALS IN ONTWIKKELING

In deze economische aanpak staan drie global goals centraal:

- Economische groei en eerlijk werk;
- Duurzame industrie, innovatie en infrastructuur;
- Verantwoorde consumptie en productie.

In Nederland bestaat het prototype Waarstaatjegemeente.nl, door VNG samen met Telos ontwikkeld. Deze monitor laat wel scores op gemeentelijk niveau zien, maar een deel van de indicatoren geven data waar je als gemeente geen beleid op kan maken. Het maakt ook niet inzichtelijk hoe de scores tot stand zijn gekomen, hoe bijvoorbeeld bepaalde indicatoren worden gewogen ten opzichte van anderen. Verder concludeert Telos dat voor 7 van de 17 doelen de helft of minder van de sub-indicatoren op gemeentelijke schaal kon worden ingevuld.

De opgestelde monitor door VNG biedt dus vooral een antennefunctie en is niet geschikt om de effecten van de inspanningen vanuit het economische beleid van de gemeente Heerenveen te monitoren. De VNG werkt aan een pilot voor internationaal werkende lokale indicatoren en specifiek Nederlandse relevante gemeentelijke indicatoren. Dit willen we actief volgen (ook vanuit het duurzaamheidsprogramma).

WAT GAAN WE DOEN IN 2020 EN 2021

- Economische ontwikkeling (kwantitatief) in beeld brengen, 1x per jaar.
- Beschrijven wat we hebben gedaan (kwalitatief), 1x per 2 jaar.
- Actief volgen van de pilot monitoren global goals van de VNG en de mogelijkheden hiervan voor Heerenveen.

BUDGETTEN EZ BELEID

Hieronder volgt een overzicht van de budgetten van het Economisch beleid.
Waar een €-teken staat, is het budget afkomstig vanuit andere beleidsvelden.

ONDERWERP	2020	2021	2022	AANDACHTSPUNTEN
KRACHT VAN HEERENVEEN				
Dairy Valley	22.000	22.000	22.000	Samen met F4 gemeenten, provincie, onderwijs. Evaluatie in 2020
Circular Valley	€	€		Vanuit budget duurzaamheidsprogramma
Acquisitiebudget	€	€	€	Vanuit grondexploitatie, bijv verladersplatform, pilot innovatief vervoer, beurzen, ondersteunend aan speerpunten
FACILITEREN EN ONDERSTEUNEN MKB				
Sterk Fries Ondernemerschap	25.000	25.000	0	Samen met F4, provincie en andere gemeenten. Evalueren in 2021
Innovatie Platform Fryslân	15.000	15.000	15.000	Samen met F4 en provincie
MKB, ZZP en starters aanpak	20.000	20.000	20.000	Accountplan, ondersteunend aan economisch beleid
Fair Trade	10.000	5.000	5.000	In 2020 impuls verbreding naar MVO
Communicatie EZ	5.000	5.000	5.000	Opstellen en uitvoeren plan
Relatiebeheer	€	€	€	Vanuit grondexploitatie, ondersteunend aan economisch beleid en accountplan, bijv IWCN
VESTIGINGSKLIMAAT				
Frisian Ports	6.000	6.000	6.000	Samen met F4, provincie en andere gemeenten
Impuls samenwerking 4O's	22.000	22.000	0	KnOOppunt, On Stage, Techniekevenement, e.d.
Wolkom Thus	10.000	10.000	0	Met F4, provincie en ondernemers
Merk Fryslân	5.500	5.500	5.500	Provinciale marketing Toerisme
Toeristisch Netwerk regio zuidoost Friesland	20.000	20.000	20.000	Regiomarketing Toerisme. Evalueren in 2021
Heerenveen n Gouden Plak	80.000	50.000	25.000	Regiomarketing wonen, werken, recreëren. Evalueren in 2020
Extra impuls toeristische of regiomarketing	5.000	5.000	0	Nader invullen (toerisme algemeen)
Beleidsontwikkeling toerisme	5.000			Nieuw beleid, budget voor onderzoek en ondersteuning
Beleidsontwikkeling retail en horeca	5.000			Nieuw beleid, budget voor onderzoek en ondersteuning
Optimaliseren routenetwerken en ATB	13.000	13.000		Plan in regio ZOF
Subsidie Centrum Platform Heerenveen	165.000	165.000	165.000	Vanuit reclamebelasting
Subsidie Heerenveen Ondernemersfonds	306.000	306.000	306.000	Vanuit opslag OZB

ONDERWERP	2020	2021	2022	AANDACHTSPUNTEN
Budget algemeen, nog in te vullen bijvoorbeeld: - Profileren bedrijventerreinen - Oriëntatie impact ondernemen - Verkennen Blue Zone (vanaf 2021)	10.000	20.000	20.000	In het algemene budget Economisch Beleid is nog dekking beschikbaar voor het inspelen op kansen die zich voordoen. De besteding hiervan is nog niet vastgelegd.
Budget F4, nog in te vullen bijvoorbeeld: - Stimuleren innovatie - Strategische bedrijventerreinen/grondbedrijf verkennen - Economische propositie - Impuls organisatie F4	20.000	20.000	20.000	In het algemene budget F4 is nog dekking beschikbaar voor het inspelen op kansen die zich voordoen. De besteding hiervan is nog niet vastgelegd. Dit doen we in F4 verband.
Nog geen dekking voor				
Innovatiefonds, om ontwikkeling speerpuntsectoren te stimuleren				
Gezamenlijke voorziening vrachtwagens				
Relatiebeheer systeem				
Actieprogramma impact ondernemen				
Meten is weten (monitoren bezoekers centrum)				
Cofinanciering provinciale subsidie retail				
Uitvoeren plan waterrecreatie				
Investeren in duurzaamheid bedrijventerreinen				
Professionele evenementenorganisatie				



TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

In de komende jaren komt er een veelvoud aan trends en ontwikkeling op Heerenveen af, die het huidige beeld van Heerenveen zullen beïnvloeden en nieuwe kansen zullen bieden. Deze bewegingen laten zich niet sturen, maar hebben wel invloed op de economie van de gemeente. Voorspellen hoe deze trends en ontwikkelingen precies van invloed zijn op de welvaart en het welzijn van de inwoners is lastig. Des te belangrijker is het te zorgen dat het regionale ecosysteem zo is georganiseerd dat bedrijfsleven, overheid en onderwijs wendbaar zijn en op veranderingen en trends kunnen inspelen.

Vergrijzing, langere levensduur en hogere eisen aan leven

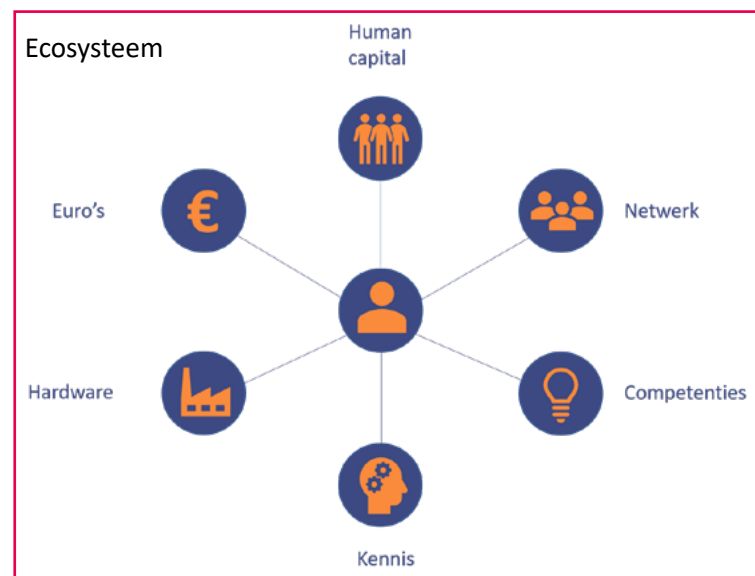
Vanaf 2035 stagneert de bevolkingsgroei van Heerenveen. De vergrijzing zet verder door en de levensverwachting stijgt. Hierdoor zullen er meer mensen moeten worden verzorgd met een kleinere beroepsbevolking. Waar op lokale en regionale schaal krimp wordt verwacht, groeit de bevolking op nationaal en mondiaal niveau door. In 2050 zullen er wereldwijd zo'n 9,8 miljard inwoners zijn. Hierdoor blijft de wereldwijde vraag naar voedsel, water en energie stijgen.

We leven langer, zijn gezonder, individualistischer, materialistischer en hoger opgeleid dan vroeger. We krijgen minder kinderen en stellen hogere eisen aan hoe we werken, wonen en ontspannen. In combinatie met de veranderende bevolkingssamenstelling door vergrijzing, beïnvloeden deze ontwikkeling de (klant)behoeftes en de marktvraag. De woningvraag zal bijvoorbeeld veranderen en ook ontstaat een groeiende noodzaak om de zorg beheersbaar te maken door eenvoudige zorg dichtbij huis goed te organiseren en complexe zorg op afstand mogelijk te maken. Dit biedt zowel kansen als uitdagingen voor het bedrijfsleven in Heerenveen. Ook in andere sectoren zien we dit terug, zo speelt de groeiende toerismesector nu al op deze kansrijke veranderingen in door haar aanbod in toenemende mate te richten op de wensen van de ouder wordende doelgroep.

De snelheid en impact van technologische ontwikkelingen

Tallose onderzoeken tonen de impact die technologie gaat hebben op onze samenleving en economie. Door robotisering en automatisering komen banen onder druk te staan. We zien nu al de effecten hiervan, met name bij banen in het middensegment die gekenmerkt worden door routinematige taken. Tegelijkertijd zorgt technologie ook voor de realisatie van nieuwe banen. De snelheid waarmee banen zullen verdwijnen en nieuwe banen ontstaan is moeilijk te voorspellen.

Bovendien volgen technische ontwikkelingen elkaar steeds sneller op. Het is hierdoor lastig te voorspellen wat voor specifieke effecten innovaties zoals bijvoorbeeld Internet of Things, big data en kunstmatige intelligentie gaan hebben op de economie en vooral op de arbeidsmarkt. Het is onzeker hoe toekomstige banen eruit komen te zien en welke vaardigheden en capaciteiten ze vragen. Het arbeidsmarktvraagstuk dat uit bovenstaande ontwikkelingen voortvloeit is per definitie (boven)regionaal en vraagt om een integrale aanpak op gemeente-overstijgende schaal. Er moet aandacht zijn voor doorontwikkeling van talent, omscholing, een leven lang leren en vernieuwende vormen van samenwerking en curriculumontwikkeling. Daarbij is een stevige verbinding nodig met andere overheden, bedrijfsleven en alle lagen van het onderwijs.



Andere waarden en drijvers binnen de economie

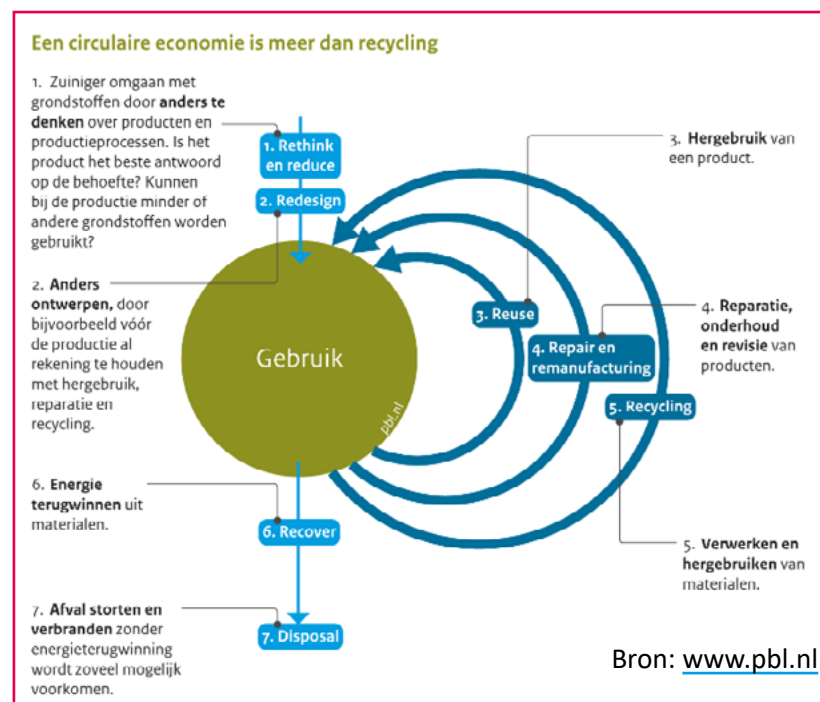
De traditionele economische wetenschap waardeert economische vooruitgang vooral in groei van het Bruto Binnenlands Product - de hoeveelheid geld die we verdienen. Een groeiende onderstroom in de economische wetenschap zoekt naar manieren om de toegevoegde waarde van economische groei op een andere manier te waarderen, bijvoorbeeld in de mate waarin we bijdragen aan het behoud van onze planeet of in de mate waarin de arbeid die we verrichten geen inbreuk doet op onze mensenrechten, persoonlijke vrijheid of gezondheid. We noemen dit wel betekenis-economie. Op regionaal niveau vertaalt deze andere manier van kijken naar toegevoegde waarde zich onder meer naar het sluiten van ketens (circulaire economie), naar het verkorten van ketens en local for local initiatieven (gebiedscoöperaties, restaurants die alleen met lokale producten werken, lokale energieopwekking). Deze ontwikkelingen kunnen kansrijk zijn voor Heerenveen, met sterke sectoren als de voedingsmiddelenindustrie, logistiek en industrie en toerisme en recreatie.

Een andere belangrijke economische trend die de wereld juist groter maakt is globalisering: de alomtegenwoordigheid van internet brengt enerzijds een globale afzetmarkt binnen bereik van ondernemers en vergroot tegelijkertijd de concurrentie voor bedrijven. Internet en e-commerce zijn nu al niet meer weg te denken uit het huidige retail-landschap. Kansen in die sector liggen er vooral voor bedrijven die het samenspel tussen offline en online goed vorm weten te geven en daarbij weten in te spelen op nog een andere economische trend, namelijk die van de belevingseconomie.

Belevingseconomie gaat over de groeiende behoefte van consumenten om niet zozeer geld te besteden aan spullen of bezit, maar aan een ervaring of beleving die betekenis of persoonlijke waarde heeft. Deze trend is met name relevant voor sectoren als recreatie en toerisme, horeca en detailhandel in combinatie met bijvoorbeeld sport en cultuur.

Omschakeling naar een duurzame samenleving

Ons klimaat verandert en de gevolgen daarvan kunnen desastreus zijn. Internationale klimaatafspraken moeten voorkomen dat onze aarde met meer dan twee graden Celsius opwarmt. Daartoe moeten de emissies van broeikasgassen in 2050 met 80 procent tot 95 procent dalen ten opzichte van 1990. De drie grootste veranderingen die nodig zijn om het klimaatprobleem tegen te gaan zijn de energietransitie (van fossiele- naar duurzame energiebronnen), eiwittransitie (van dierlijke- naar plantaardige eiwitten) en omschakeling naar een circulaire economie (van afval naar hergebruik van producten). Deze transitie hebben een ingrijpend effect op de huidige manier van leven, wonen, werken, verplaatsen, recreëren, produceren en consumeren. Ondernemingen binnen Heerenveen die van nature deze transitie kunnen bewerkstelligen en versnellen zijn kansrijk voor de gemeente. Verduurzaming en vergroening in traditionele, 'grijze' sectoren als transport en logistiek en (voedingsmiddelen)industrie vragen ook om een versnelling.



WAAR HOUDEN WE REKENING MEE?

In deze bijlage worden kort een aantal beleidskaders van andere overheden en onszelf toegelicht. Zij zijn van invloed op het economisch beleid (en soms ook andersom).

Ontwerp Nationale omgevingsvisie, juni 2019

Het Rijk heeft een [ontwerp omgevingsvisie*](#) geschreven met als motto “Duurzaam perspectief voor onze leefomgeving”.

Zij stelt daarin vier prioriteiten

1. Ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie
2. Duurzaam economisch groeipotentieel
3. Sterke en gezonde steden en regio's
4. Toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied

Het rijk maakt in dit kader een aantal beleidskeuzes, zoals:

- De Nederlandse economie is in 2050 geheel circulair en CO2 neutraal;
- Ingezet wordt op het gebruik van duurzame energiebronnen en op verandering van productieprocessen;
- Overheden investeren in aantrekkelijk gezonde steden en bevorderen een onderscheidend en aantrekkelijk vestigingsklimaat;
- Locaties van nieuwe kantoren, bedrijventerreinen en (groot) winkelbedrijven moeten passen bij het verkeers- en vervoersnetwerk, goed afgestemd zijn op de vraag van bedrijven én de economische vitaliteit en de kwaliteit en aantrekkelijkheid van stad en land versterken;
- Voorkom tekorten en overschotten aan kantoren, winkels en bedrijventerreinen door afstemming op regionaal niveau;
- Spreiding van toerisme, door gerichte marketing en samenwerking van lokale en regionale overheden.

Geluk op 1, Bestuursakkoord 2019-2023 Provincie Fryslân

De provincie heeft als ambitie de meest MKB vriendelijke provincie van Nederland te worden én de meest circulaire regio van Europa. Daarnaast wil de provincie door een goede bereikbaarheid meer toeristen naar Fryslân halen, en op die manier bijdragen aan brede welvaart voor de inwoners. Zij benoemt in [het bestuursakkoord*](#) een aantal aandachtspunten en resultaten zoals:

- Dairy Valley groeit verder naar een internationaal toonaangevend kennisknooppunt;
- Investeren in circulaire economie. De voucherregeling voor het MKB wordt uitgebreid;
- Innovatie stimuleren door een Fries technologiebeleid, aandacht voor start-ups en vakmanschap;
- De Friese export neemt sneller toe dan gemiddeld in Nederland;
- Meer jonge gezinnen (arbeidspotentieel) blijven in Fryslân of komen naar Fryslân;
- Door kennisagenda arbeidsmarkt en onderwijs een betere aansluiting waarborgen;
- Er komt een nieuw Fries onderwijsakkoord met MBO, HBO en Campus Fryslân;
- Er is duidelijkheid over de betekenis van Blue Zone voor Fryslân;
- De rol van topsport in Fryslân is structureel verankerd;
- Fryslân zet zich in voor het binnenhalen van internationale topsport evenementen;
- Er is een MKBA over de Lelylijn uitgevoerd;
- De provincie investeert in de basisinfrastructuur en ondersteunende partijen zoals Yn business, Toerisme Alliantie Friesland en het Innovatie Platform Fryslân en laat meer marketing uitvoeren;
- Ook onderzoekt ze de kwaliteit van het aanbod verblijfsaccommodaties en het beschikbaar stellen van goede data;
- De groei in de Friese recreatie en toerisme is bijgebogen naar slimme groei;
- Een deel van de culturele activiteiten in het kader van LF2028 draagt meetbaar bij aan positieve economische effecten.

** Deze hyperlink gaat naar een externe website*

Hoofdlijnenakkoord Heerenveen: Duurzaam doorontwikkelen 2018-2022

Het [hoofdlijnenakkoord*](#) legt extra accenten voor de komende periode.

Niet al het bestaande beleid wordt benoemd, maar dat wordt wel doorontwikkeld. Het thema werken en ondernemen is één van de zes thema's. Daar is opgenomen dat een constante economische groei en meer ondernemingen van belang is voor de werkgelegenheid. We willen de regels versoepelen en terugbrengen en vooral kijken naar wat kán. De gemeente zet in op het ontwikkelen van bedrijventerrein Klaverblad Noordoost en op circulaire economie. We zoeken verbinding met onderwijs en bedrijfsleven.

Recreatie en toerisme is opgenomen bij het thema wonen en werken. Daar is vermeld dat de gemeente recreatie en toerisme wil versterken door te blijven investeren in water- en groene recreatie en verschillende soorten evenementen.

Samen duurzaam in Heerenveen, duurzaamheidsprogramma 2019-2022

In het [duurzaamheidsprogramma*](#) zijn bedrijven een belangrijke doelgroep. De gemeente wil onder meer het volgende bereiken:

- MKB bedrijven besparen energie en wekken duurzame energie op, gemeente organiseert voorlichting en maatwerkadvies.
- Circular Valley krijgt vorm, de eerste kansrijke projecten zijn gestart. De gemeente ontwikkelt een startnotitie/visie en heeft hierbij een ondersteunende rol.
- MKB bedrijven passen circulaire producten en materialen toe in de bedrijfsvoering. Hiertoe werken we samen met de ondernemersverenigingen, de provincie en Circulair Fryslân.
- Hittestress aanpakken door het vergroenen van bedrijventerreinen en bedrijfsperven.

Nota van uitgangspunten omgevingsvisie

In de omgevingsvisie worden keuzes gemaakt over vele ruimtelijke aspecten die voor ondernemerschap en het vestigingsklimaat van belang zijn. Je kan daarbij denken aan:

- Behouden en uitbouwen regionaal voorzieningenniveau van Heerenveen.
- Behouden lokaal voorzieningenniveau in de dorpen.
- Versterken van de verblijfskwaliteit in de centrumgebieden.
- Benutten van het imago als (top)sportgemeente voor het aantrekken van bedrijven en evenementen.
- Versterken van de aantrekkingskracht op beide stadionlocaties.
- Onderhouden van cultuurhistorisch waardevolle panden en ruimtelijke structuren.
- Zichtbaar maken van cultuurhistorie en benutten voor opkomend (cultuur)toerisme; beleefbaar maken van de cultuurhistorie.
- Het landschap benutten voor recreatieve ontwikkeling.

Heerenveen ontwikkelt verder, Kadernota Sociaal domein 2019-2025

Samen op weg naar passend werk: Een intensieve en integrale aanpak op de gebieden van (passend) onderwijs, leerplicht, zorg en arbeidsmarkt, om de groep mensen met een bijstandsuitkering aan het werk te krijgen. Hiervoor zijn voldoende klantmanagers nodig.

** Deze hyperlink gaat naar een externe website*

DE GLOBAL GOALS

In het hoofdlijnenakkoord 'Duurzaam doorontwikkelen' heeft de gemeente Heerenveen gekozen voor de global goals in de afbeelding hiernaast.

De global goals:

- bieden inspiratie om te kijken naar het grote geheel;
- geven betekenis aan gemeentelijke activiteiten;
- leiden tot (internationale) verbinding;
- brengen waarden en belangen naar voren bij besluitvormingsprocessen;
- moeten gaan leven bij beleidsmakers, beslissers, inwoners en ondernemers.

Als indicatoren?

In Nederland bestaat nu het prototype systeem van Waarstaatjegemeente.nl*, wat VNG samen met Telos ontwikkeld heeft. Deze monitor laat wel scores op gemeentelijk niveau zien, maar een deel van de indicatoren geven data waar je als gemeente geen beleid op kan maken. Het huidige systeem maakt ook nog niet inzichtelijk hoe de scores tot stand zijn gekomen, hoe bijvoorbeeld bepaalde indicatoren worden gewogen ten opzichte van anderen. Verder trok Telos de conclusie dat voor 7 van de 17 doelen de helft of minder van de sub-indicatoren op gemeentelijke schaal kon worden ingevuld. De opgestelde monitor door VNG biedt daarmee vooral een antennefunctie en is momenteel nog niet geschikt om de effecten van de inspanningen vanuit het economische beleid van de gemeente Heerenveen mee te monitoren.

De VNG werkt aan een pilot voor internationaal werkende lokale indicatoren en specifiek Nederlandse relevante gemeentelijke indicatoren. Dit willen we actief volgen (ook vanuit het duurzaamheidsprogramma).

* Deze hyperlink gaat naar een externe website



ANALYSE ECONOMISCHE SITUATIE HEERENVEEN

Voor het opstellen van het nieuwe economisch beleid van de gemeente Heerenveen is het van belang dat de gemeente een objectief beeld heeft van de huidige economische situatie. Het bureau E&E heeft voor ons de economische situatie geanalyseerd.

In deze analyse wordt achtereenvolgens ingegaan op de demografische situatie, de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de economische situatie van Heerenveen. Het beeld dat hieruit ontstaat wordt daar waar relevant gespiegeld aan de ontwikkeling in de buurgemeenten, F4, Provincie Friesland en Nederland. Hieronder zijn de belangrijkste conclusies uit de analyse opgenomen, de volledige (cijfermatige) analyse is als apart document beschikbaar voor de geïnteresseerde lezer.

Bevolkingsgroei in combinatie met vergrijzing vraagt een focus op kwaliteit en bestendigheid

Heerenveen telt ruim 50.000 inwoners en was daarmee op 1 januari 2018 de vijfde gemeente van Friesland. In tegenstelling tot veel andere gemeenten in Noord-Nederland, is het de verwachting dat Heerenveen ook in de komende jaren in omvang blijft doorgroeien. Wat wel verandert, is dat de gemiddelde leeftijd van de bevolking snel oploopt, waardoor het aantal 65-plussers in de komende 20 jaar toeneemt met bijna 50%. Deze forse vergrijzing staat tegenover een afname van de omvang van de beroepsbevolking. Het aantal jongeren (0-15) groeit daarentegen wel. De effecten van de veranderende samenstelling zijn groot, met minder mensen zullen straks veel meer mensen verzorgd moeten worden. Het beroep op bepaalde voorzieningen (bijvoorbeeld zorg) zal daarbij fors toenemen; de vraag naar andere voorzieningen verandert of neemt af. In plaats van de huidige focus op economische groei, vragen deze ontwikkelingen een duurzame focus op de kwaliteit en bestendigheid van de economie. Enerzijds zijn door de krimp van de beroepsbevolking straks minder banen nodig, anderzijds zijn er ook minder mensen voorhanden om het werk te doen. Dit laatste vraagt een focus op arbeidsproductiviteit en arbeidsparticipatie.

Een krappe arbeidsmarkt die volop in beweging is

De vraagzijde van de arbeidsmarkt is met de hoogconjunctuur in de afgelopen periode flink aangetrokken: het werkgelegenheidsaanbod in Heerenveen stijgt. Het werk in Heerenveen bestaat voor het overgrote deel uit banen voor middelbaar en praktisch opgeleide mensen. Dit sluit aan op de kwaliteiten van de beroepsbevolking in Heerenveen en de omliggende regio.

Nog niet alle inwoners van Heerenveen weten mee te profiteren van de economische groei. Er is nog altijd een groep werkzoekenden die aan de zijlijn staat door het ontbreken van de juiste startkwalificaties, terwijl met de aanstaande krimp van de beroepsbevolking iedereen hard nodig zal zijn. Specifieke aandacht gaat daarbij ook uit naar de jongeren. Net als in andere gebieden in Noord-Nederland heeft ook Heerenveen te maken met een structureel vertrekoverschot van (hoogopgeleide) jongeren uit de regio, terwijl deze groep juist een belangrijk rol speelt in het op peil houden van de kennispositie en daarmee de concurrentiepositie van het bedrijfsleven in de regio.

Tot slot staat ook Heerenveen aan de vooravond van grote verschuivingen op de arbeidsmarkt. Landelijk zien we nu al dat door de robotisering, digitalisering en automatisering met name de banen in het middensegment onder druk staan. De verwachting is dat deze druk in de komende jaren alleen maar toe zal nemen. Tegelijkertijd ontstaan er in andere sectoren nieuwe banen die vragen om andere kwaliteiten. In combinatie met de krimpende beroepsbevolking, ontstaat een mismatch die in enkele sectoren (zorg, techniek, IT, onderwijs) nu al leidt tot krapte op de arbeidsmarkt. Naast oplossingen in de vorm van omscholing en 'Leven Lang Leren', zullen door krapte in bepaalde sectoren op termijn mogelijk ook arbeidsmigranten nodig zijn om ons welvaarts- en voorzieningenniveau te kunnen handhaven.

Heerenveen is de banenmotor van Friesland en heeft een belangrijke regionale werkgelegenheidsfunctie

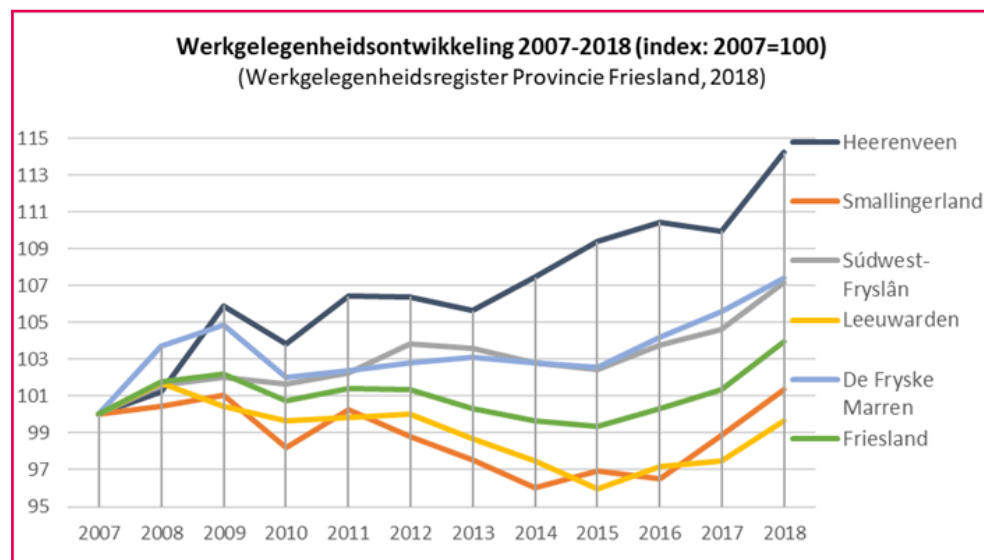
De gemeente Heerenveen heeft in de afgelopen tien jaar een belangrijk aandeel gehad in het op peil houden van de werkgelegenheid in Friesland. De totale werkgelegenheid is sinds 2007 met maar liefst 14 procent toegenomen. Heerenveen heeft substantieel meer banen dan dat op grond van de omvang van de eigen beroepsbevolking te verwachten is. Daarmee heeft Heerenveen een belangrijke werkgelegenheidsfunctie binnen Friesland. Dagelijks komen er ruim 22.000 arbeidskrachten van buiten de gemeente Heerenveen werken bij bedrijven en instellingen die gevestigd zijn binnen de gemeentegrenzen. Heerenveen telt veel grote bedrijven en instellingen en relatief weinig zelfstandigen.

Desondanks heeft meer dan 90% van de bedrijfsvestigingen in Heerenveen minder dan 10 werkzame personen.

De kanteling naar een eigen profiel

De explosieve groei van de economie in Heerenveen heeft ertoe geleid dat er zich een steeds helderder profiel begint af te tekenen. De strategische ligging en de uitstekende werklocaties in combinatie met groei in de groothandel, vervoer en opslag en (maak) industrie maken dat Heerenveen steeds meer als logistiek knooppunt kan worden gezien. Daarnaast is Heerenveen sterk in de voedingsmiddelenindustrie, een beeld dat door de recente vestiging van enkele grote zuivelverwerkers verder is versterkt. Tot slot geniet Heerenveen landelijke bekendheid op het gebied van (top)sport, waarbij ook steeds meer de verbinding kan worden gezocht met bedrijven en grote instellingen op het gebied van zorg en vitaliteit in Heerenveen. De zorgsector heeft daarbij een belangrijke werkgelegenheidsfunctie voor Heerenveen.

Door de (culturele en recreatieve) voorzieningen, een goed onderwijsaanbod en een uitstekend woonklimaat is het niet alleen goed werken in Heerenveen, maar ook goed leven. Voor de komende jaren liggen er dan ook volop kansen om de aanwezige kwaliteiten verder uit te bouwen ten behoeve van de welvaart en het welzijn van inwoners in de regio.



WELKE PARTNERS ZIJN BETROKKEN

Tijdens de totstandkoming van dit document hebben we met veel verschillende partijen gesproken:

- Diverse ondernemers (in een themasessie of bij individuele bedrijfsbezoeken);
- De ondernemersverenigingen in de gemeente Heerenveen;
- De big 10 en de acquisitieclub;
- Innovatie Platform Friesland;
- VNO-NCW/MKB Noord;
- Heerenveen 'n Gouden Plak;
- Toeristisch Netwerk regio Zuidoost Friesland;
- Stichting Centrum Platform Heerenveen;
- Het onderwijs;
- F4 gemeenten en provincie;
- Gemeenteraadsleden (werksessie 7 maart en 20 juni).

